

ՍՅՈՒՆԻԱՅԵՐԿԻՐ

www.syuniacyerkir.am

ԳԵՆԵՐԱԼ-ՄԱՅՈՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱԿԱՐՅԱՆ.
**«ՄԵզ իամար չկա վաստ եղանակ, չկա դժվարին
իրավիճակ, մեզ իամար կա առաջնային շփման
գիծ. որո գտնվում է հուսաւի հ ձեռքեռում»**

Wrgwqrnyg

Հայոց պետական սահմանին տիրող իրավիժակի, ազգային բանակի մարտունակության, առաջիկա մարտահրավերների մասին է գրուցը ՀՀ ՊՆ 4-րդ բանակային կորպուսի հրամանատար, գեներալ-մայոր Անդրանիկ Մակարյանի հետ:

- Παρούν Σωκαρηγιαν, Νιοτρ ηδέκα-
ψωροιδέ τερ Τσιγαναπολίδη Τσανταράβετοπο-
ργιαν ουακάνδαντή στελέχη Τσανταράβετοπο-
ργιαν ουακάνδαντή στελέχη Τσανταράβετοπο-
ργιαν ουακάνδαντή στελέχη Τσανταράβετοπο-
ργιαν ουακάνδαντή στελέχη Τσανταράβετοπο-

– Զեր նշած հատվածում օպերատիկ-մարտավարական վիճակը գտնվում է հուսալի եւ վստահ ձեռքբերում, որովհետեւ հատկապես վեղջին մի քամի տարյա ընթացքում արել ենք ամեն ինչ, որ շփման գծի անվլունգության հուսալիությունը լինի մի քանի անգամ ավելի բարձր եւ նարդկային ռեսուրսի, եւ ինժեներական, եւ սպառազինության ու տեխնիկայի տեսանկյունից: Անեն քայլ ձեռնարկել ենք, որ ցանկացած իրավիճակում ունենանք հուսալի պաշտպանություն, իսկ հուսալի պաշտպա-

ນີ້ມີເອງຈຸດວິທະຍາກົດລົມບໍ່ ທີ່ມີເວັບໄຊຕົວຢ່າງດີເຊື້ອ ເພື່ອສະຫຼຸບມີຄວາມ
ຮັດວຽກຂອງລົມບໍ່ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຮັດວຽກຂອງລົມບໍ່ ແລ້ວມີຄວາມຮັດວຽກ
ຂອງລົມບໍ່ ມີຄວາມຮັດວຽກຂອງລົມບໍ່ ແລ້ວມີຄວາມຮັດວຽກຂອງລົມບໍ່

իազբար, 281 Եկեղեցի, մեծ քանակությամբ բնակատեղիներ. մենք հնապէ՞ս կարող ենք ներել նրանց: Կեմ դիմաց մեր պատմական հայրենիքը է, որի գաղափարը պիտի լինի մեր գիտակցության մեջ, եւ դա նատուցենք ապագա սերունդներին՝ այն ազատագրելու նպատակով:

– Այս տարվա գարնանը բավականին մեծ աշխատանք կատարվեց Սյունիք-Նախիջևան սահմանի այն դիրքերը բարեկավելու ուղղությամբ, որտեղ մարտերի ժամանակ զոհ ունեցանք, բայց դրա հետ միասին հակառակորդին ջարդեցինք բարիս բուն ինաստով՝ պատճառելով մեծ վնաս: Պետական սահմանը Նախիջևանի ուղղությամբ ամբողջովին վերականգնված է, թե՛ եղանակային պայմանները կարող են խնդիրներ առաջանել նորից:

— Մեզ համար չկա վաս եղանակ, չկա
դժվարին իրավիճակ, մեզ համար կա
առաջնային շփնան գիծ, որը գտնվում է
վստահ եւ հուսալի ձեռքերում, որը վերջին
տարիներին ամրապնդվել է, եւ ստեղծված են
բարենպաստ պայմաններ հետագա գործողու-
թյունների համար:

— Վերջին շրջանում աշխարհի մասշտաբով ռազմաքաղաքական իրադարձությունները Թուրքիայում եւ հատկապես Աղրեթանում ակտիվություն առաջացրին. պատերազմի հետորաբանությունն է շատացել: Ինչպես են ընկալվում գինվորների շրջանում, բարձր սպայական կազմում այդ հոխորտանքները, թշնամու կողմից պատրազմի վերսկսման ակտիվ քարոզը:

— Եթե կա աշխարհում մի բանակ, որ 21 տարի անընդմեջ, գիշեր-ցերեկ գտնվում է խրանատներում, կրակոցների տակ, ուս ներք բանակն է: Մեզ համար սահմանի լարվածությունը սպառուական եթեւութ է եւ աեւոք տե-

σασηγα

Կարող ազ եր հնր ազ ձեռւ,
հնր աջից եր աջը նրա,
հնր ազ կողմից փառի լուսի:
Ծնողի ծոցում ծագում է նա՝
կոյսից ծնվում ծոցի ծաղիկ,
հանց արեւից սիրո համար:
Ծոցի ծաղիկը հայրական
ամդի նման իջնում երկնից,
յուր սերը մեզ ցողում բաղրիկ:
Նման գեղմի՝ այդ սիրաշարժ
ամդից սերը ցողում է օդն,
ինչտես շիրերը անձեւի:
Սիրոց է սերը ճանաշվում,
սիրաբողբոջ տենչով լցվում,
սերը սիրով միաբանվում:
Ամբողջ փայլով լի լուսինը
ոյերն ճեմում է, արուայակը
ճեմում հետինց՝ զառ աստղերով:
Սուպույան ցողն է իջնում,
արուայակը այզն է բացում
բաղր արեւով նոր Սիրոնի:
Գարունաբեր օրերն ահա
գեղգեղում են վայելչացած,
կարծես լինի նոր հարսանիի:
Եկե՛ք, մենք էլ զվարճանանք,
թվի փայլուն տերեւներից
հյուսեմն դայլար, նուրբ դսակներ

Նախագահը
խորհրդակցություն
է իրավիրել Սյունիքի
մարզի սոցիալ-
պնտեսական
իրավիճակը
եւ մարզային
գերակայությունները
քննարկելու
նպատակով

Պաշտոնական

Նախագահ Սերժ Սարգսյանը դեկտեմբերի 11-ին Սյունիքի մարզպետի եւ մարզպետարանի պատասխանատուների մասնակցությամբ խորհրդակցություն է անցկացրել Սյունիքի մարզի 2014թ. եւ 2015թ. հունվար-սեպտեմբեր ժամանակահատվածի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի, առկա հիմնախնդիրների, գերակայությունների եւ զարգացման ծրագրերի բննարկման նախաձեռնություն:

«Ես մի քանի շաբաթ առաջ եմ եղել Սյունիքում եւ անձամբ ծանրութեցել իրականացված աշխատանքներին, մասնավորապես՝ Կապանում եւ գզացել եմ այն դրական ազդեցուրյունը, որ այդ աշխատանքներու ունեցել են ինչպես, ընդիհանուր առնամբ, քաղաքային միջավայր ծեւավորելու, այնպես էլ մարզի արդյունաբերության, տնտեսության զարգացման առումով։ Որպեսզի կարողանանք լուրջ եւ էական զարգացում ապահովել, մենք պետք է կարողանանք պահել ու պահպանել եղածը։ Ինչո՞ւ եմ այս խնդրին ուշադրություն դարձնում, որովհետեւ կաևկած չըւնեմ, որ ծեզ էլ է հայտնի միջազգային շուկաներում մետաղի գների անկման հետևանքով համապետության լեռնահանգային արդյունաբերության ոլորտում, մասնավորապես՝ Սյունիքի կոմքինատներում ստեղծված ռժկարին իրավիճակով։ Իհարկե, մենք շնորհակալ պետք է լինենք սեփականատերերին, այդ կոմքինատներում աշխատող կուենարիմներին, որոնք ամեն հետ

ԼԻԼԻԹ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ.

«Եթե ավագ դպրոց ընդունվելու
մեխանիզմ չմշակվի, ապա գոնե
հասարակության համար ավագ եւ
միջնակարգ դպրոցների միջեւ էական
փարբերություն գտնելը դժվար կլինի»

Հանրակրթություն

Կրթության ոլորտում կատարվող փոփոխությունների, մասնավորապես ավագ դպրոցի ծեւավորման եւ զարգացման ընթացքին պարբերաբար անդրադարձել ենք, բայց քանի դեռ հասարակության մէջ շարունակում են գերակշռող մնալ իրարամերժ կարծիքները, ուստի որոշեցինք գրուցել Կապանի N2 ավագ դպրոցի պատմության ուսուցչուի, «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» հանրապետական մրցույթի 2012թ. հաղթող, Կրթության ազգային ինստիտուտի կապանի մասնաճյուղի պատմության եւ հասարակագիտության մասնագետ եւ Վերապատրաստող ուսուցիչ, 1-ին աստիճանի տարրակարգված ուսուցիչ Լիլիթ Առաքելյանի հետ: Ավագ դպրոցներ հիմնելիս առաջնային խնդիրներից էր համարվում կրկնուսուցման վերացումը, որ գործող ծրագրերի եւ շտեմարանների պահանջների առկայության դեպքում ոչ միայն չի վերանում, այլև շարունակում է գերակայել: Վերջերս նույնիսկ հրապարակումներ եղան այն մասին, որ թույլատրելի համարվի կրկնուսուցումը, միայն թե դասապրոցեսից հետո կազմակերպվի, իսկ ուսուցիչներն էլ մտնեն հարկային դաշտ: Բայց ավագ դպրոցի լիարժեք կայացման ճանապարհին, բացի Վերոնշյալից, կան մի շարք այլ խոչընդոտներ, որոնց հարկ ենք համարում եւս մեկ անգամ անդրադարձնալ:

– Ի՞նչ առաքելությամբ ստեղծվեց ավագ դպրոցը:

– Հանրակրության բնագավառում սկսված բարեփոխումների կետերից մեկն էլ ավագ դպրոցի ստեղծումն էր, որ նպատակատրդված էր կրթության որակի եւ արդյունավետության բարձրացմանը ու արդիականացմանը, կրթության բովանդակության կատարելագործմանը: Այսօր ավագ դպրոցը նախանանագիտական կրթություն ապահովող հիմնական օրական է, որի գործունեությունից էլ մեծապես կախված են սովորողների ճամանակական ճիշտ կողմնորոշումը եւ հետաքառ ուսումնառության հաջողությունը: Ինչու չե, ավագ դպրոցի ձեւավորումն նաեւ ժամանակի պահանջ էր. ծնողները դժգոհում էին, որ երեխաները, ընդհանուր միջնակարգ կրթություն ստանալով, չեն կարողանում ճիշտ ճամանագիտական կողմնորոշում ունենալ, ուստի անհրաժեշտ էր ներդնել առանձին ավագ դպրոցի համակարգը, որտեղ սկսեցին իրականացվել այդ կրթական ծրագրերը՝ համապատասխան հոսքային ուսուցմամբ, որը հնարապորություն է տալիս երեք առարկա ուսուցանվող առարկայի հանդեպ: Երբեմն առաջ էին քաշում այն վարկածը, որ հիմնական դպրոցի ուսուցչը կարող է ավագ դասարանի աշակերտի հետ աշխատելու խնդիր ունենալ: Բայց ես այն կարծիքին եմ, որ միջնակարգ դպրոցում սովորող աշակերտը, հիմնական եւ ավագ դասարաններում սովորելով միեւնույն ուսուցչի մոտ, ավելի հեշտ է հարմարվում նրա պահանջներին եւ ուսումնառության ընթացքում ավելի մեծ հաջողություններ գրանցում, քան տարանապատճ դպրոցներում՝ մի դպրոցի մեկ այլ դպրոց գնալով:

– Եթե հօգեբանական առումով դիտարկենք հարցը, աշակերտի համար տարիքային ամենաբարդ անցումային շրջանում նա հայտնվում է այլ միջավայրում, որտեղ «իրերի նոր դասավորություն» պիտի տեղի ունենա: Կրյոյ՝ սա մեծ խոչնորս չի ստեղծում ուսուցչի, աշակերտի, տնօրենության համար, աշակերտը, մինչեւ հարմարվում է նոր միջավայրին, դպրոցն ավարտում է:

խորացված ուսումնասիրել։ Ավագդպղոցի առավելություններից է նաև սովորողներին ինքնուրույն կյանքին, նրանց հակումներին, կարողություններին, ընդունակություններին հաճախատասխան նախնական միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ստանալու հնարավորության ընձեռումը, ինչպես նաև աշխատանքի շուկա մտնելու նախապատրաստումը։

— Ի սկզբանե տարանջատվել էին ավագ դպրոցի կայացման փուլերը, թե՞ այն ներդրվեց ծանապարհին առաջացած իննդիրներն աստիճանաբար հաղթահարելով՝ մինչև կայացման հասնելու:

— Եթե հիգիենական առողմականը դիտարկենք հարցը, աշակերտի համար տարիքային ամենաբարդ անցումային շրջա-

- Զեր նշած երեւութը բավականին խնդիրներ է ստեղծում. աշակերտի կայացման ամենապատասխանատու տարիքում տարբեր դպրոցներից գալիս են ավագ դպրոց, որտեղ պիտի նորովի ինքնահաստատվե՞ն ով ինչպես կարողանա: Հաճախ մինչ բռն ուսուցման գործընթացին անցնելեն ուսուցիչներ, նախեւառաջ, դում է աշակերտի դաստիարակության խնդիրը, առա

Որ համաձայն յուրաքանչյուրի քաղաքացի ունի կրոլուրայ և հասկունք թանը կրոլուրայ մասին օրենքուն եւս որեւէ սահմանափակում չկա այն առումով, թե երեխան որտեղ կարող է ստանալ կամ շարունակել կրոլուրունը: Ծնողն ու աշակերտն են ընտրում իրենց նախընտրած դպրոցը եւ շարունակում ուսումնառությունը ուստի որեւէ դպրոց չի կարող սահմանափակում կիրատել եւ սիրով չընդունել իրենց դիմած աշակերտին անկախ նրա ունեցած գիտելիքից ու կարողությունից: Սակայն ամբողջ խնդիրն այն է, որ ավագությունը մտնող աշակերտը չպետք է շահարկի իրավունք հասկացությունը եւ բարձրածայնի: «Ես կսփրենայնտեղ, որտեղ կցանկանամ», այս պետք է հասկանա՝ եթե սովորում է ավագ դպրոցում, ունի որոշակի լրացուցիչ պարտականություններ՝ պետք է ենթարկվի տվյալ դպրոցին ներքին կարգապահական կանոններին, ուսուցիչների պահանջներին եւ պետական կրթական չափորոշչներով իրականացնի ուսումնառությունը:

Ինչ վերաբերում է նոր միջավայրին հարմարվելուն, եթե հետադարձ հայացք զգեմ, պետք է Նշեմ, որ հատկապես տղաների շրջանում առաջացող տարածայնությունները ներկայում այնքան է սուր բնույթ չունեն. առաջին տարիներին նման երեւուրներ նկատվում էին, այսօր ավելի հեշտ են հարմարվում, քանի որ

— Ներկայումս որո՞նք են ավագ դպրոցի առաջ ժառացած հիմնական խնդիրները:

– Ավագ դպրոց ընդունվելու համար անհրաժեշտ է մշակել ընդունելու լուրջան մէխանիզմ: Ին կարծիքով՝ 12-ամյա պարտադիր կրթության համակարգի ներդրման դեպքում փոփոխություն կվասարվի նախնական ռազմական ավագ դպրոցի ընդունելության հարցում, որովհետո երեխանները երեխն ընտրում են այնպիսի մասնագիտական հոսքեր, որոնց մասին գաղափար չլունեն: Ըստուելով հոսք՝ աշակերտը, բացի նախընտրած առարկաներից, իրավունք է ստ

ასაკის დასაწერ, უკავალის ტან

Վորել սույն առարկաները: 'Եթեև
չի ծեւափորվել այն գիտակցունք, որ
հաճրակրթական որոշ առարկաների
ուսումնասիրումը պարտադիր
է՝ պայմանավորված պետական
ավարտական քննությունների հետ'
Օրինակ՝ սրբագրագործական եղանակ

Օրինակ՝ տնտեսագիտական հոսքում սովորող կարծում է, որ պատմություն կամ հասարակագիտություն առարկան Երկրորդական է եւ պարտադիր չէ այն սովորել՝ առանց

գիտակցելու, որ որպես մեր պետության Կաղվա քաղաքացի՝ նա պետք է իր քաղաքական եւ քաղաքացիական իրավունքներն ու պարտականություններն իմանա, քաղաքական տարրեր իրավիճակներուն միշտ կողմնորոշվելու համար դաս-

սեր քաղի հայոց պատմությունից
չէ՝ որ պատմությունն անընդհատ
կը կնպաստ է, պարզապես փոխվում

գործություն է, պահպանությունը և պահպանական գործությունը են դերակատարները: Մյուս կանոնիքը պահպանական գործությունը պահպանական գործությունը է, որը մեծ թվով փականացնելու մեջ մասնակի է:

մապատասխան թվաքանակի պահանջարկը էլեկտրոնային բա-

զարգացմանը ըստ զայտու, ուստի անհրաժեշտ է ավագ դպրության վերաբերյալ աշշակերտի թվով ֆինանսավորման սկզբունքը՝ փոխարենը մնցնել ֆինանսավորման այլ տարրերուն պահպանիների ուղարկումը:

բերակ աշակերտների թվաքանակը կի հետ կապ չունեցող: Ընդունելու թյունը պետք է կատարել համաձայն հարցազրույցի կամ թեսավիրնաւարոյունքի, որպեսզի ավագ դպրոց մուտք գործող աշակերտը գիտակցի ուսուցչի խնդիրը դասապրոցեսում զգնության ել կարգապահության հարցերով զբաղվելը չէ, այլ սուվորողին գիտելիք հաղորդելը են որակյալ կրթություն ապահովելը: Ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ այսօր աշակերտները չեն ցանկանուած

աշխատել տաճր. լայնացել է նրանց
հետաքրքրությունների շղանակը,
դասագրքերում գետեղած ծավա-
լուն տեսական նյութի պատճառու-
սությունը են այն առարկաների
ուսումնառությունից, որոնք իրենց
նախամանանագիտական կողմնու-
թոշմանը չեն առնչվում: Որպես
կրթության ապահովման պահանջ

Δετήρης μετέκαν ήταν οι, που αποτελούσαν την παραγωγική δύναμη της χώρας, η οποία συνέβασε την ανάπτυξη της ελληνικής κοινωνίας. Η παραγωγή της Ελλάδας ήταν στην περίοδο αυτή πολύ μεγάλη, καθώς η Ελλάδα ήταν ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς στην Ευρώπη. Η παραγωγή της Ελλάδας ήταν στην περίοδο αυτή πολύ μεγάλη, καθώς η Ελλάδα ήταν ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς στην Ευρώπη.

— Երբ ստեղծվեցին ավագ դպրոցները, ամենից շատ խոսեցին կրկնուսուցման Վերացման մասին: Ոչ մեկի համար էլ գաղտնիք չէ, թե ծնողը Ֆինանսական ինչպիսի խնդիրների առաջ է կանգնում կրկնուսուցին վճարելու համար, մանավանդ մեր օրերի սոցիալական ծանր պայմաններում: Բայց մյուս կողմից էլ առանց լրացուցիչ պարապմունքի հնարավոր չէ բարձր միավորներով ընդունվել բոլի: Ստացվում է, որ հոսքային առարկաներին տրված լրացուցիչ ժամաքանակն իր գլխավոր նպատակին չի ծառայում:

— Մեր հասարակությունը դեռևս գիտակցարար չի մոտենում այն հարցին, որ Երեխան դպրոցում ստացած գիտելիքներով պետք է ընդունվի բուհ։ Այստեղ միայն ծննդի, աշակերտի, դպրոցի խնդիրը չէ։ Խնդիրը բուհ ընդունվելու հանար Երեխայացվող առարկայական գիտելիքների հմացության ծավալն ու բարդությունն է։ Անզամ գերազանց առաջադիմություն ունեցող աշակերտը խստովանում է, որ առանց կրկնուսուցի չի կարող բարձր միավորներով ընդունվել բուհ եւ լավ մասնագետ դարձնալ։ Շտեմարանային պահանջները ծավալուն են, դասագրում տրված ենութք երեխն բավականին խրին է լինում եւ առանց լրացուցիչ ու մատչելի բացադրության հետապու չէ համեմել ցանկալի արդյունքի։ Բնական է, շտեմարանները կազմված են դասագրերին բնամասատախան, սակայն աշակերտներին չի հաջող- վում ինքնուրույն հարթակից ծավալուն նյութի յուրացում։ Կրկնու- սուցումը բոլոր ժամանակներում էլ, նույնիսկ Հին Չունատանօւմ, արդիական է եղել եւ դժվար է արմա- տափել անմի։

Նախիլ անել։ Նախ՝ ծնողը մտածում է իր երեխային համապատասխան գիտելիքներով զինված ուղարկել բուհ, իսկ բուհն էլ իր հերթին աւել է ընդունելուրայն համար ներկայացվող գիտելիքի պահանջները թերթացնի։ Դուք մի՛ կարծեք, թե ուսուցիչն ուրախությամբ է կատարում այդ աշխատանքը, որն իրենից խլում է նախեւառաջ առողջությունը, ապա ժամանակը, որը կարող է տրանարթել իր ընտանիքին, նախասիրություններին, ճամանակական գիտելիքների կատարելագործմանը, գիտական աշխատանքին։ Ինչո՞ւ ուսուցիչը չպետք է ըստ արժանավոյն գնահատվի, սոցիալապես եւ ֆինանսապես ապահովված լինի. սոցիալական խնդիրներն են ստիպում նրան գրաղվել կրկնուուցմանը։ Կորեական պատերազմից հետո (1950-1953թթ.) Յարավային Կորեան համաշխարհային բանկից ատացված գագակի գումարը ներդրեց կրթության բնագավառում։ Այստեղ նախընտրեցին 5-10 տարի քայլաված տնտեսություն ունենայ, քայլ

